

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยใช้ระบอบประชาธิปไตยในระบอบรัฐสภาตามแนวการปกครองของประเทศอังกฤษ แต่ประเทศไทยมีบริบทที่แตกต่างจากประเทศอังกฤษ จึงทำให้การดำเนินการปกครองแตกต่างจากประเทศอังกฤษไปบ้าง แต่ส่วนที่เหมือนกันคือ ใช้ระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศได้มีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ให้ประชาชนได้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติบ้านเมือง ทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่น โดยได้มีการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นได้บริหารจัดการปกครองตนเอง ถือว่าเป็นพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

หัวใจการปกครองท้องถิ่นนั้น คือ การปกครองตนเองของคนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย การวางแผน การบริหารงานบุคคล การบริหารการเงินการคลัง รวมทั้งการจัดสรรอำนาจระหว่างองค์กรปกครองท้องถิ่นกับรัฐบาลกลางควรเป็นอย่างไร และการปกครองท้องถิ่นควรมีความเป็นประชาธิปไตยแค่ไหนนั่นเอง ในประวัติศาสตร์ของโลกตะวันตก มีแนวคิดที่แตกต่างกันถึง 3 สำนักว่าด้วยประเด็นนี้ ผิดกับในสังคมไทยที่มีเพียงความเห็นเดียว คือ ทุกๆฝ่ายชอบที่จะกล่าวว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นการปกครองที่จะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง แต่ทว่าในทางปฏิบัติกลับไม่มีลักษณะเช่นนั้น คือ สำนักแรก เป็นแนวคิดของฝ่ายคัดค้านการปกครองตนเองของท้องถิ่น โดยเห็นว่าการปกครองท้องถิ่นนั้นเป็นหลักการที่ขัดขวางระบอบประชาธิปไตยที่มีการเลือกตั้ง สำนักที่สอง เห็นว่าหลักการประชาธิปไตยได้แก่ การปกครองโดยเสียงข้างมาก (Majority Rule) และความเสมอภาค (Equality) นั้น ไม่ตอบสนองต่อข้อเรียกร้องของการปกครองท้องถิ่น ได้ เพราะการปกครองท้องถิ่นมีลักษณะคับแคบ เห็นแก่ท้องถิ่นตนเป็นหลัก (Parochial) หลากหลาย (Diverse) มีแนวโน้มจะเป็นแบบกษัตริย์ไทย (Potentially Oligarchic) และมีลักษณะฉ้อฉลอำนาจ (Corrupt) ส่วนสำนักที่สาม เห็นว่าระบอบประชาธิปไตยกับการปกครองท้องถิ่นนั้นเกี่ยวพันกันอย่างยิ่ง ประชาชนต้องมีเสรีภาพ ประชาชน ซึ่งเสียภาษีต้องมีสิทธิมีเสียงในการบริหารบ้านเมือง ต้องรู้ว่าผู้บริหารจะทำอะไร ผู้บริหารควรปรึกษาหารือกับประชาชนในกิจการสาธารณะต่างๆ และไม่ว่าประชาชนจะอยู่

ในเมืองหรือหมู่บ้านล้วนต้องมีเสรีภาพในการบริหารท้องถิ่นเพื่อผลประโยชน์ของท้องถิ่นเอง (โกวิทย์ พวงงาม. 2552 : 40-41)

เป็นที่น่าสังเกตว่า นับตั้งแต่มีการจัดตั้งเป็นเทศบาลตำบลบ้านค่าน อำเภอบ้านค่าน จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเลือกตั้งทางการเมืองท้องถิ่น โดยการใช้สิทธิเลือกตั้งมีจำนวนน้อย จากข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลบ้านค่าน และสมาชิกสภาเทศบาลตำบลบ้านค่าน เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2555 มีผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพียงร้อยละ 59.84 โดยคิดจากจำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 8,357 คน จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 5,001 คน (ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งประจำเทศบาลตำบลบ้านค่าน. 2555 : 1) อาจเนื่องจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งอยู่ในวัยทำงานบางคนได้ออกไปทำงานต่างจังหวัด หรือไปทำงานในกรุงเทพมหานคร ทำให้การประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งไม่ทั่วถึง และคนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของคนดีเท่าที่ควรเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของการบริหารงานเทศบาลตำบล หรือตามกฎหมายกำหนดไว้ หากเป็นดังกล่าวเช่นนี้ ประชาชนอาจขาดโอกาสในการรับรู้ นโยบายการวางแผนพัฒนาโครงการของเทศบาลตำบล และการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการบริหารงาน ร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานของเทศบาล อาจทำให้เทศบาลตำบลบ้านค่านไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึงตรงตามความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ดังนั้นการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ้านค่านจะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับประชาชนในท้องถิ่นเองที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทางด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาคังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งอาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลบ้านค่าน อำเภอบ้านค่าน จังหวัดบุรีรัมย์ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านค่าน อำเภอบ้านค่าน จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน คือ ด้านการไปร่วมใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น และด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจและตรวจสอบโดยมีจุดมุ่งหวังว่า ผลจากการศึกษาจะเป็นข้อมูลสำคัญของเทศบาลตำบลบ้านค่าน อำเภอบ้านค่าน จังหวัดบุรีรัมย์ ในการที่จะส่งเสริมและพัฒนาด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมตรวจสอบและร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อเป็นการบริหารงานและดำเนินกิจการของเทศบาลตำบลบ้านค่านให้มีประสิทธิภาพ เจริญก้าวหน้า และบรรลุตามวัตถุประสงค์ อันจะเป็นประโยชน์กับประชาชนโดยรวมมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านคำน อำเภอบ้านคำน จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อนำผลการวิจัยไปนำเสนอผู้รับผิดชอบ หรือผู้เกี่ยวข้อง ได้นำข้อบกพร่องไปกำหนดนโยบายและการวางแผนเพื่อปรับปรุงให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นให้มากขึ้น

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านคำน อำเภอบ้านคำน จังหวัดบุรีรัมย์
2. เป็นสารสนเทศเพื่อที่จะนำไปปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมและความรู้ความเข้าใจการมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนเพื่อจะเป็นการพัฒนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ตั้งแต่การเมืองระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านคำน อำเภอบ้านคำน จังหวัดบุรีรัมย์ โดยศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน 3 ด้าน จากการบูรณาการตามแนวความคิดของสัมพันธ์ เศษะอริก และคณะ (2546 : 34-36) ได้แก่

- 1.1 ด้านการไปร่วมใช้สิทธิเลือกตั้ง
- 1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น
- 1.3 ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจและตรวจสอบ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลบ้านคำน อำเภอบ้านคำน จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 20 หมู่บ้าน จำนวน 8,357 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 148) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 368 คน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างให้กระจายไปตามหน่วยเลือกตั้งต่างๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายของศัพท์เชิงปฏิบัติการที่ใช้ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงให้นิยามศัพท์เฉพาะดังนี้

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ประชาชน และผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ข้อมูลร่วมแสดงทัศนคติและความคิดเห็น ร่วมเสนอปัญหา ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมแก้ปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและร่วมเป็นเครือข่ายหรือหุ้นส่วนในการปฏิบัติงานราชการ

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น หมายถึง การที่ประชาชนได้ทำกิจกรรมต่อการเมืองการปกครองของเทศบาลตำบลบ้านด่าน ใน 3 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านการไปร่วมใช้สิทธิเลือกตั้ง หมายถึง การมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทางการเมืองท้องถิ่น โดยการไปใช้สิทธิทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง ทั้งการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกเทศบาล นายกเทศมนตรี สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ตลอดจนการตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งก่อนวันลงคะแนนเลือกตั้ง การไปใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยตนเอง การชักชวนผู้ใกล้ชิด และคนในครอบครัวไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การชักชวนผู้มีสิทธิที่มีโชฎะชาติไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การใช้สิทธิเลือกตั้ง

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง ให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การเสนอแนะให้ข้อคิดเห็น และร่วมในการจัดทำแผน หรือ โครงการพัฒนาในทุกๆด้าน เช่น การมีส่วนร่วมในการประชุมจัดทำแผนเทศบาล เช่น แผนพัฒนา 3 ปี และแผนยุทธศาสตร์

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจและตรวจสอบ หมายถึง ให้ประชาชนเข้าร่วมการรับฟังการประชุมสภาท้องถิ่น และการประชุมเพื่อพิจารณางบประมาณ การร่วมประชุม การร่วมติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าการดำเนินงาน โครงการต่างๆ การขอเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร การตรวจสอบการทำงานและพฤติกรรมของพนักงาน สมาชิกสภาและผู้บริหารท้องถิ่น ควรให้ประชาชนเข้ามาเป็นกรรมการการจัดซื้อจัดจ้าง

3. ประชาชน หมายถึง ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์

4. เทศบาลตำบล หมายถึง เทศบาลตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์